

Vergaderjaar 2018–2019

31 322

Kinderopvang

Nr. 378

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 december 2018

Bij de opvang van kinderen moet de kwaliteit centraal staan: jonge kinderen zijn kwetsbaar en moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen. Goede kwaliteitseisen zijn voorwaarden voor die optimale ontwikkeling. Kwalitatief goede opvang draagt zo bij aan een goede start van kinderen, aan een succesvolle instroom in het basisonderwijs en later in de maatschappij. De regering heeft de laatste jaren daarom stevig ingezet op kwaliteits- en veiligheidsverhoging in de kinderopvang en heeft extra eisen gesteld in de Wet kinderopvang (Wko) en de op die wet gebaseerde lagere regelgeving.

Ouderparticipatiecrèches (OPC's)

Met deze brief informeer ik u over de richting die ik wil inslaan met betrekking tot de OPC's. In Nederland zijn er momenteel zeven OPC's waar ongeveer 120 kinderen dagelijks worden opgevangen. De opvang in de OPC's wordt door de ouders van de kinderen zelf verzorgd, waarbij zij onbezoldigd dagdelen opvang draaien. OPC's worden door ouders gerund en die ouders fungeren zelf als pedagogisch medewerker.

Voorgeschiedenis

Mijn ambtsvoorganger heeft in 2015 een wetsvoorstel ter formalisering van de OPC's ingediend.¹ De kern van dit voorstel was dat OPC's onder de Wko werden gebracht, maar zonder het recht op kinderopvangtoeslag. Dit stuitte op veel discussie in de Tweede Kamer en is vervolgens stil komen te liggen. Er is toen gewerkt aan een nota van wijziging waarin de OPC's voor kinderopvangtoeslag, maar tegen een lagere maximum uurprijs in aanmerking zouden komen. De achterliggende reden van dit voorstel was dat vanwege het onbezoldigde karakter van de OPC's er sprake is van aanzienlijk lagere kosten en een apart uurtarief dus redelijk is. Deze nota

¹ Kamerstuk 34 256.

van wijziging is niet ingediend omdat het wetsvoorstel controversieel werd verklaard.

Voorstel

In het Regeerakkoord is verwoord dat OPC's hun bestaansrecht behouden». ² Bij het invullen van deze zin heb ik verschillende belangen in ogenschouw genomen. Allereerst wil ik recht doen aan het jarenlange bestaan van de huidige OPC's en de inzet van de ouders bij het bieden van kinderopvang aan elkaars kinderen. De OPC's bestaan immers al ruim 40 jaar in de Nederlandse samenleving.

Om de OPC's bestaansrecht te kunnen geven, ben ik van mening dat deze vormen van opvang, net als andere kinderopvangorganisaties, een veilige en kwalitatief goede opvang moeten bieden. In 2016 en 2017 is de pedagogische kwaliteit van de zeven bestaande OPC's gemeten en heeft het Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek geconcludeerd dat de pedagogische kwaliteit van die OPC's voldoende tot goed is. ³

Aan twee geldende kwaliteitseisen voor formele opvang – het vastgelegde criterium en de opleidingseis voor pedagogisch medewerkers – wordt door de huidige OPC's op dit moment echter niet voldaan. De gemeenten waar de OPC's zich bevinden ⁴, handhaven momenteel niet op het niet volledig naleven van de kwaliteitseisen en daarmee kan men spreken van een gedoogconstructie. Door deze gedoogsituatie kunnen de ouders die hun kinderen op een OPC (laten) opvangen kinderopvang-toeslag aanvragen.

Handhaving van wetgeving – in dit geval de Wko en lagere regelgeving – is uitgangspunt en regel omdat anders ondergraving van het bestaande stelsel aan de orde is. Niettemin kan gedogen onder omstandigheden gepast zijn. In de situatie van de bestaande OPC's werd strikte handhaving van de wetgeving de afgelopen jaren niet als passend gezien en werd er op nieuwe wetgeving geanticipeerd. Dat neemt niet weg dat gedogen, waarbij in feite in strijd met de wetgeving wordt gehandeld, in duur zoveel mogelijk moet worden beperkt. Daarnaast is een gedoogsituatie inherent onzeker, en daarom spoort het laten voortbestaan van deze gedoogconstructie mijns inziens niet met de afspraak uit het Regeerakkoord.

Ik stel daarom een oplossingsrichting voor ter beëindiging van de gedoogsituatie van de bestaande OPC's, waarbij recht gedaan wordt aan de bewezen pedagogische kwaliteit van de huidige OPC's en waarbij ik het bestaansrecht van deze vorm van opvang conform de afspraak uit het Regeerakkoord wil erkennen.

Ik ben voornemens een uitzonderingspositie voor OPC's in de Wko te creëren door OPC's *onder voorwaarden* vrij te stellen van twee belangrijke kwaliteitseisen; het vaste gezichten criterium en de opleidingseis voor pedagogisch medewerkers. De continuïteit en de reeds bewezen kwaliteit maakt dat voor OPC's een wettelijke uitzondering kan worden gemaakt op deze twee kwaliteitseisen.

Deze uitzondering wordt wel beperkt tot OPC's, waarbij voorwaarden verbonden worden aan deze uitzondering. Een bredere uitzondering voor opvangvoorzieningen die zich niet bewezen hebben, zou een precedentwerking hebben op andere (informele) vormen van kinderopvang.

² Vertrouwen in de toekomst, Regeerakkoord 2017–2021, p. 28, Kamerstuk 34 700, nr. 34.

³ De pedagogische kwaliteit van de ouderparticipatiecrèche in 2016; Draaiers en hun relaties met kinderen in beeld, Eindrapport, Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek, maart 2017.

⁴ Utrecht en Amsterdam.

Bovendien kan een bredere uitzondering van de eisen de deur open zetten voor potentiële kinderopvanghouders die doelbewust kwaliteitseisen ontwijken. Daar ben ik geen voorstander van.

Ouders die hun kinderen op OPC's onderbrengen, hebben recht op kinderopvangtoeslag, omdat voor mij het aanspraak maken op kinderopvangtoeslag in het verlengde ligt van het bestaansrecht voor deze vorm van opvang. Omdat OPC's vanwege het onbezoldigde karakter geen personeelskosten hebben en hun uurtarief daardoor lager kan zijn, zou een aparte maximum uurprijs redelijk zijn. Daartegenover staat dat de invoering van een aparte maximum uurprijs naar verwachting onevenredig hoge uitvoeringskosten met zich mee brengt. Ik heb er daarom voor gekozen om aan te sluiten bij de maximum uurprijs van de reguliere kinderopvang.

Om dit voorstel te realiseren is een wijziging van de Wko noodzakelijk om daarin een bevoegdheid op te nemen om bij algemene maatregel van bestuur voor alle OPC's, zowel de huidige als eventuele nieuw te starten, vrijstelling te verlenen van de twee bovengenoemde eisen en om aan die vrijstelling voorwaarden te verbinden. Zo blijven alle overige bij of krachtens de Wko gestelde regels van toepassing op OPC's en kan hierop door GGD'en en gemeenten worden toegezien en gehandhaafd.

Tegenover het laten vervallen van de twee genoemde kwaliteitseisen staat dat OPC's op alternatieve wijze moeten aantonen dat continuïteit en kwaliteit van de opvang gewaarborgd is en blijft. Aan de vrijstelling zal daarom in ieder geval de voorwaarde worden verbonden dat uit onderzoek – eens in de drie jaar uit te voeren – moet blijken dat de continuïteit en pedagogische kwaliteit van de zorg die door OPC's wordt geleverd, voldoende zijn gewaarborgd. Deze onderzoeken zullen door SZW worden bekostigd, omdat ik een dergelijk onderzoek van belang vind voor het behoud van een kwalitatief gelijk speelveld met de reguliere vormen van kinderopvang.

Nieuw te starten OPC's zullen, om ouders in aanmerking te laten komen voor kinderopvangtoeslag, moeten aantonen dat zij een aanzienlijke (aanloop)periode opvang van goede kwaliteit bieden, waarmee zij hun bestendigheid bevestigen. Net zoals de huidige zeven OPC's die hebben aangetoond voldoende pedagogische kwaliteit te bieden die bestendig is. Daarbij geldt de kanttekening dat gemeenten geen voorschoolse educatie via de OPC's kunnen aanbieden.

Ik streef ernaar het beoogde wetsvoorstel medio 2019 bij uw Kamer in te dienen. In het wetsvoorstel zullen uiteraard de verdere details van het voorstel naar voren komen en kan ik tijdens de wetsbehandeling daarover met u van gedachten wisselen. Het wetsvoorstel dat in 2015 door mijn voorganger is ingediend, zal door de regering worden ingetrokken.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
T. van Ark